

تأمل در روش های تدبر

معرفی دوره تهلیل نویسی به همراه گزارش عملکرد کارگروه مربوطه || **اسمیه فراهانی (مسئول کارگروه)**

مقدمه

تدبر نوعی تلاش درونی انسان است برای انس و بهره‌مندی از قرآن و جاری کردن قرآن و حقایق قرآن در زندگی. منظور از تلاش درونی این است که باید گوهر نیاز در فرد فعال شود. هم گوهر نیاز فعال شود و هم به صورت روشمند به قرآن رجوع شود یعنی به گونه‌ای باشد در رجوع به قرآن بیشترین بهره را ببرد. لذا مسیر تدبر مسیری است که باید در فرد اتفاقاتی رخ دهد و داستان تهلیل نویسی از همین جا شروع می‌شود.

چستی و چرایی تهلیل

وقتی فرد به دوره تهلیل می‌رسد، چندین ساعت در یک سوره خاص وقوف می‌کند. این وقوف در سوره‌ها منجر به تفاوت‌های اساسی در فرد می‌شود، البته تفاوت‌ها در مقایسه با دیگران نیست بلکه در قیاس با قبل خود فرد مد نظر است. شبیه به حالت انسانی است که کربلا رفته باشد یا خیر، حج به جا آورده باشد یا خیر. البته اگر این وقوف تکلیف‌مدار باشد، نه عاشقانه، بهره‌ها کمتر خواهد شد لذا این مطلب به خود فرد بستگی دارد. باید فرد میل داشته باشد تحت تربیت یک سوره قرار گیرد. مثل این است که یک عالم، انسانی را به شاگردی بپذیرد و او را تأدیب کند.

قابل ذکر است در واقع هر سوره‌ای از قرآن، نماینده کل قرآن است و اگر فرد یک سوره را خوب کار کند می‌تواند کل قرآن را در آن سوره مشاهده کند. لذا اهمیت تهلیل نویسی استخراج حقایق بی‌شمار از یک سوره است به نحوی که بشود با همان سوره، کل قرآن را دید.

البته منظور این نیست که یک سوره، انسان را از کل سوره‌ها مستغنی می‌کند بلکه منظور این است که یک دانه از این خرمن، خاصیت کل قرآن را دارد.

به این ترتیب، تهلیل یک کار پژوهشی صرف نیست اگر چه فرد در آن پژوهش هم می‌کند، اما هدف، زندگی کردن با یک سوره است. لکن تبعاً اگر چیزی درست فهم نشود عمل بر

طبق آن نیز مقدور نخواهد بود، بنابراین برای پیاده‌سازی سوره‌ها در زندگی باید آنها را دقیق و تفصیلی فهمید. به طور طبیعی اگر فهم دقیق اتفاق بیافتد، انسان به سمت عمل گرایش پیدا می‌کند. در صورتی که اگر فهم، دقیق و صحیح نباشد، فرد با پیش فرض‌ها وارد شده و شکست می‌خورد. نکته اساسی در مورد تهلیل، شناخت جایگاه تهلیل در دوره‌های تدبر است. اصل اینکه این اسم از کجا آمده است نیز مسئله‌ای است. تهلیل عنوانی برای ذکر "لا اله الا الله" و دوره‌ای پس از دوره تسبیح و تحمید، شامل پژوهش تهلیل بر روی یک سوره و تعدادی کتب ارزیاب آن است.

این دوره، ورود فرد در یک فضای جدید را رقم می‌زند. دوره تهلیل ارتباط‌دهی بین مفاهیم و حقایق قرآن و زندگی است (پیاده‌سازی قرآن مهم می‌شود). کسی که وارد دوره تهلیل می‌شود، باید بین مفاهیم و حقایق، با مسائل زندگی ارتباط بدهد، به جهت اینکه بتواند آن حقایق را به مرور در زندگی‌اش پیاده کند، به عبارتی سوره در زندگی او حضور دائمی داشته باشد. به این ترتیب در این دوره، فرد به تخصص در یک سوره دست پیدا می‌کند و به ابعاد سوره پی می‌برد و لو به صورت نسبی. این تخصص باید از همه جهات باشد البته همه جهات به نسبت ظرفیت فرد معنی می‌شود. هر چه فرد قوی‌تر باشد باید جهاتی که تسلط پیدا می‌کند، نیز بیشتر باشد.

تهلیل نویسی شامل هفت فصل می‌باشد. نمودار زیر این فصول را نمایش می‌دهد:

صاحب امتیاز، مدیر مسئول و سردبیر:

کاشف

احمد رضا اخوت

هیأت تحریریه:

اعضای مدرسه دانشجویی قرآن و عترت علیها السلام

کانال اطلاع رسانی

مجمع مدارس دانشجویی قرآن و عترت علیها السلام

@QuranEtratSchool

فصول تهلیل

فصل اول	فصل دوم	فصل سوم	فصل چهارم	فصل پنجم	فصل ششم	فصل هفتم
بررسی سوره از همه جوانب	بررسی سوره از نظر اوامر و نواهی سوره بایدها و نبایدهای سوره	بررسی سوره از نظر اسماء و افعال الهی توحید سوره	بررسی سوره از نظر پیامبر اعظم ص نبوت خاص سوره	بررسی سوره از نظر مردم شناسی و جریان شناسی	بررسی سوره از نظر آیات جدا افتاده	بررسی سوره با توجه ادبیات اهل بیت
سوره از منظر بایسته هایش	سوره از منظر خدا باوری	سوره از منظر رسالت شناسی	سوره از منظر جامعه شناسی	سوره از منظر آیات ناشناس	تحلیل همه آیات سوره بر اساس بایدها و نبایدهای سوره	تحلیل همه آیات سوره بر اساس آیات ناشناس
تحلیل همه آیات سوره بر اساس بایدها و نبایدهای سوره	تحلیل همه آیات سوره بر اساس توحید	تحلیل همه آیات سوره بر اساس رسالت رسول اعظم	تحلیل همه آیات سوره بر اساس وظایف مردم و انواع آنها در این خصوص	تحلیل همه آیات سوره بر اساس وظایف مردم و انواع آنها در این خصوص	تحلیل همه آیات سوره بر اساس آیات ناشناس	تحلیل همه آیات سوره بر اساس آیات ناشناس

تاکنون سه دوره تهلیل نویسی در مدرسه برگزار شده است:

گروه اول تهلیل نویسی، شیوه گردانی

این دوره با حضور نسل اول آموزش روش های تدبیر برگزار شده و در آن افراد به صورت پایان نامه ای با استاد اخوت در ارتباط بوده اند.

گروه دوم تهلیل نویسی، شیوه خطی منظم

ارتباط گروهی اعضا با استاد اخوت با پشتیبانی خانم فراهانی

بازه برگزاری: تیرماه ۹۹ تا آبان ماه ۱۴۰۰

تعداد شرکت کنندگان: حدود ۴۵ نفر

پس از احصای عوامل و موانع تهلیل نویسی در دوره قبل، گروه دوم از نسل دوم مدرسه که دوره های تدبیر را گذرانده بودند، تشکیل شد. این گروه به صورت هفتگی با استاد اخوت کلاس داشتند و به صورت جزئی به مباحث فصول و گام های آن پرداخته شد. در طی هفته، تکلیف و سرفصل مشخص برای اعضای گروه در نظر گرفته شده و تقریباً اعضا به صورت هم گن پیش رفتند.

پشتیبان در این دوره موظف بود نسبت به وضعیت افراد گروه، آگاه بوده و وضعیت رصد شده را به استاد اخوت گزارش دهد، بر این اساس، حجم مباحث و کیفیت آن (ذکری یا علمی) تعیین می شد.

تقریباً ۸۰ درصد از اعضای گروه در بازه مشخص شده تهلیل خود را تحویل داده و وارد کتاب تدبیر ادبی سه شدند.

گروه سوم تهلیل نویسی، شیوه سینوسی

جلسات ماهیانه نامنظم با استاد اخوت با پشتیبانی خانم فراهانی

تعداد شرکت کنندگان: حدود ۳۵ نفر

الف- شهید سلیمانی

زمان: آبان ماه ۹۹

ب- در مسیر اربعین

زمان: شهریور ماه ۱۴۰۰

این دوره به صورت هفتگی و منظم کلاس نداشتند، هم چنین مباحث ارائه شده از فصول به صورت کلی بود. در فواصل مورد نیاز اعضا، با توجه به رصد پشتیبان، کلاس های دوره ای برگزار شد و به سوالات افراد در حال تهلیل نویسی، پاسخ ارائه می شد. از مباحث گروه قبلی به صورت کمک آموزشی استفاده شد. اعضای گروه شهید سلیمانی که تهلیل خود را تکمیل کرده بودند، به گروه تهلیل دوم ملحق شده و در تدبیر ادبی سه شرکت کردند. افرادی هم که تهلیل خود را تحویل نداده بودند، بنا به درخواست خودشان یا در گروه باقی ماندند یا به گروه بعدی یعنی در مسیر اربعین ۲ پیوستند.

ج- در مسیر اربعین ۲

زمان: مرداد ماه ۱۴۰۱

تعداد اعضای این گروه حدود ۶۰ نفر می باشد که متشکل از کسانی است که در دوره قبلی نتوانسته اند تهلیل را تکمیل کنند و اعضای جدیدی که مجلدات دهگانه تدبیر را به اتمام رسانده اند. از مشخصات ویژه این دوره این است که تعداد کسانی که از کادر مدارس هم زمان به دوره تهلیل رسیده اند، انسجام قابل توجهی دارند. به عنوان مثال هفت نفر از اعضای مدرسه تزکیه و تعلیم و ۱۰ نفر از اعضای مدرسه حمد در این دوره حضور دارند. برای حفظ این انسجام، گروه پشتیبانی در این دوره به تفکیک مدرسه ای انجام شد.

علاوه بر این، استفاده از فضای LMS در این دوره انجام گرفت. بر این اساس، هفت پروژه در میز کار افراد تعریف شد که پس از اتمام فصل خود می توانند تکلیف را در پروژه مورد نظر بارگزاری کنند. این دوره در حال برگزاری است.

موانع عمومی احصاء شده در حوزه تهلیل نویسی

در ارتباط فردی با کسانی که نتوانستند تهلیل خود را به سرانجام برسانند یک سری موانع احصاء شد^۱ که به شرح ذیل می باشد:

۱. عدم شناخت مقام سوره به عنوان موجود حیّ فعال

افراد عموماً این احساس را دارند که با یک کتاب علمی مواجهه هستند که باید راهی برای درک آن پیدا کنند، نه اینکه موجودی است که ناصیه رابطه دست اوست (مثل وضعیت تلاش انسان و طلبیدن امام).

۲. عدم تسلط به کتب تدبیری

عموماً هر چه فرد در فهم روشها نقص دارد، از توسعه گزاره ای باز می ماند و این مطلب باعث خستگی او در مراجعه به سوره می شود، یا اینکه فقط از روشها، عنوانی را در ذهن دارد و تصویر درستی از کارکرد آن روش ندارد. به این ترتیب فقط می تواند استخراجی از قالبها را ارائه کند و به تحلیل آن نمی رسد.

۳. نقص در برنامه ریزی

ضعف در حوزه برنامه ریزی در تهلیل نویسی در دو مقطع مشکل ایجاد می کند، یکی زمانی که فرد نیاز دارد برای ثبت یافته ها اختصاص دهد و یکی تنظیم برنامه های زندگی شخصی خود با حس حضور داشتن در فضای سوره.

مورد اول عموماً نشأت گرفته از اشکال شماره یک می باشد که فرد فکر می کند باید یک زمان ثابتی بنشیند و از سوره، مطالبی را درج کند. لذا یا در بازه مشخص، بارش و فهمی نداشته یا اینکه نظم در ثبت ندارد و هر بار مجبور به مرور مباحث قبلی است.

مسئله دوم برخاسته از فقدان علم به تأثیر سوره در زندگی انسان است. عموماً توجه افراد به این نیست که سرنوشت کسی که سوره می داند و سوره می خواند با کسی که نمی داند، یکی نیست، لذا موقع برنامه ریزی،

درخواست دهند.

۱. مجلدات ۱۱ تا ۱۴ روش‌های تدبیر، به عنوان کتب دوره تهلیل با پشتیبانی خانم خوش اخلاق.
۲. سوالاتی که این موانع از آنها احصاء شده است:

 - می‌خواهم تهلیل بنویسم ولی اصلاً وقت نمی‌کنم.
 - می‌خواهم تهلیل بنویسم ولی دستم به قلم نمی‌رود. نوشتن خیلی سخت است.
 - می‌دانم باید تهلیل بنویسم ولی اگر بنویسم فقط عذاب وجدان دارم نه اینکه لزومی احساس کنم.
 - تهلیل نوشتن برایم مثل در محضر علما بودن است اما هر کاری می‌کنم چیز خاصی دستگیرم نمی‌شود و این خسته‌ام می‌کند.
 - وقتی مشغول نوشتن می‌شوم نمی‌دانم از کجا باید شروع کنم. هر کتابی برای خودش تعداد زیادی روش دارد. پیاده کردن همه آنها سخت است.
 - بیشتر وقتم برای مرور آنچه نوشته بودم و فراموش کردم می‌گذرد. لذا هر بار که می‌خواهم نوشتن را ادامه بدهم دستاورد زیادی ندارم.
 - مطمئن نیستم که درست می‌نویسم.
 - مطمئن نیستم دقیقاً استاد چه می‌خواهند؟
 - چندین برگه ناتمام از تهلیل دارم. هر بار از صفر شروع کرده‌ام ولی به سرانجام نرسیده است.
 - زندگی مسائل خودش را دارد و تهلیل برایم مثل یک کار قشنگ می‌ماند که به شرط نبودن حوادث کنونی زندگی‌ام قابل انجام است.
 - تعجب‌زده می‌شوم از اینکه بعضی مسائل زندگی‌ام دقیقاً در سوره‌ام پیداست اما این باعث نمی‌شود ادامه بدهم. انگار حس می‌کنم همین یک بار بوده است و قرار نیست همواره زندگی‌ام با سوره مرتبط باشد.
 - زمان در تهلیل‌نویسی برایم گنگ است. از یک طرف بناست همیشه با یک سوره باشیم. از طرفی باید در یک بازه خاص فصول نوشته شوند، این دو مطلب را چگونه با هم جمع کنیم؟
 - در تهلیل‌نویسی متوجه می‌شوم کتاب‌های قبلی را خوب نفهمیده‌ام. در این مواقع باید چه کار کنم؟ تهلیل را رها کنم و کتاب‌ها را بخوانم؟
 - اگر کسی از تهلیل‌نویسی ناامید شد، چه کاری را جایگزین کند؟ خیلی سعی کردم بنویسم ولی مدام مسئله‌ای مانع می‌شود، یا توان علمی یا مشکل وقتی.

مدارس، آزاد و...) پشتیبانایی که خودشان در شرایط مخاطب هستند، به گروه‌ها اضافه شدند. در حال حاضر خانم‌ها فراهانی، دوستی، پسیان، خراسانی، ایوبی‌راد به عنوان پشتیبان دوره‌های تهلیل در دسته‌بندی‌های مختلف مخاطبان، فعال هستند. هم‌چنین پشتیبانی گروه آقایان تهلیل‌نویس بر عهده آقای چیت‌چیان است.

- جملات انگیزشی و نمودارهای هر درس تفکیک شد، از جملات انگیزشی جهت رفع موانع ذکر استفاده شد و از نمودارها برای ارتقای علمی افراد.
- تدوین تهلیل‌نویسی حاصل از دو دوره تدریس استاد اخوت انجام شد.
- تولید فیلم‌های آموزشی از تدریس استاد اخوت به صورت فصل به فصل انجام شد.
- سناریوی تولید ماهنگ جهت تأثیرگذاری سمعی و بصری استخراج شد (تولید به شرط فرصت و تأیید).
- پیگیری از افراد و پاسخگویی به سوالات روشی افراد در زمان تهلیل‌نویسی
- برگزاری جلساتی به عنوان هم‌فکری و اشتراک‌گذاری تجارب دوره تهلیل‌نویسی با حضور سایر اساتید

ارزیابی تهلیل

همانطور که تهلیل‌نویسی به عهده فرد می‌باشد، ارزیابی آن نیز به شکل خودارزیاب است. برای تحقق این امر، کتاب‌های دوره تهلیل آموزش داده می‌شود که پس از تدریس هر کتاب، فرد تهلیل خود را با شیوه کتاب مقایسه و اصلاح می‌کند.

عضویت در گروه‌های تهلیل

در انتهای ترم‌ها، فراخوان‌هایی برای دوره تهلیل‌نویسی در گروه‌های تدبیر روایی قرار می‌گیرد. افراد می‌توانند از طریق این فراخوان‌ها به گروه تهلیل اضافه شوند. افرادی که مطالعات خودخوان داشته و در نظام ترمی نیستند، نیز می‌توانند از طریق پیام‌رسان بله به شناسه @sfarahani متصل شده و برای حضور در گروه‌های تهلیل

رخدادها و حوادث را سوای از حضور سوره در زندگی می‌داند (در واقع باور ندارد لایستوی الذین یعلمون و الذین لایعملون). اینکه افراد نمی‌توانند در فضای سوره باشند نیز اشکال در تطبیق پس‌زمینه با رخدادها جاری در زندگی است، کافی است افراد سوره را به عنوان روح و پس‌زمینه زندگی خود تصور کنند

۴. عدم احساس نیاز به دانش و توان حاصل از تهلیل‌نویسی
این وضعیت وقتی حاصل می‌شود که فرد به شیوه زندگی کنونی و آرامش نسبی که در اثر تدبیر به دست آورده قانع شده و احساس اضطرار برای وقوف در یک سوره را ندارد.

عوامل احصاء شده در توفیق در تهلیل‌نویسی

۱. رصد وضعیت علمی و طهارتی خود به کمک سوره تهلیل
۲. متخصص شدن و تأثیرگذاری در ظهور
۳. انس و رفاقت با قرآن از دریچه یک سوره و توفیق ارتباط خاص با یک سوره
۴. آمادگی جهت حضور در علمیات‌های مجمع مدارس با مختصات مورد نظر مسئول مجمع
۵. به طمع وعده تغییر شاکله انسان

شیوه‌های پشتیبانی جهت رفع نواقص تهلیل‌نویسی

پشتیبانی در دوره‌های تهلیل برگرفته از امر "تواصوا بالحق و تواصوا بالصبر" می‌باشد و به معنی پیگیری و ایجاد فضای جبری که فرد مجبور به انجام تکلیف باشند، نیست. در واقع یک فضای ذکری و یک فضای اندازی است.

- موانع و عوامل موثر در تهلیل‌نویسی احصاء شد و در قالب چند موضوع جمع‌آوری شد.
- برای متقاضیان پرونده الکترونیکی تشکیل شد که شامل: اطلاعات فردی، مرئیان دوره‌های تدبیر، میزان ساعت اختصاص یافته به تهلیل و حوزه فعالیت‌های فرد در مدرسه می‌باشد.
- با توجه به دسته‌بندی مخاطب (مادر، کادر

معرفی و گزارش دوره پژوهشی تهلیل

|| مریم خوش اخلاق (مسئول دوره)

معرفی دوره تهلیل

پس از طی پنج دوره عمومی تدبیر در قرآن (دوره تسبیح) و پنج دوره تخصصی (دوره تحمید)، قرآن پژوهان وارد دوره تهلیل می‌شوند. بنا بر رسالتی که در مجمع مدارس دانشجویی قرآن و عترت علیه السلام برای ورود قرآن در حوزه‌های تخصصی، وجود دارد، دوره تخصصی تهلیل

با هدف فراهم آوردن شرایط و بسترسازی جهت ورود در فضای پیاده‌سازی تدبیر در عرصه‌های اجتماعی است. مخاطبان این گروه‌ها با طی کردن مسیر آموزشی لازم و با ورود به دوره‌های بعدی تدبیر، در مسیر تولید علوم و عملیات‌های مختلف گام بر می‌دارند.

سیر آموزشی دوره تهلیل

پس از آن که گزاره‌ها مرتب و دسته‌بندی شد، فرد وارد پژوهش می‌گردد. در این بخش، قرآن پژوه ادبیات پژوهش در قرآن را فرا می‌گیرد و در این سیر می‌آموزد که چگونه نیازهایش را توسعه، تعمیم و تعمیق ببخشد و پاسخ مسائلیش را در قرآن بیابد.

به این ترتیب، قرآن پژوه شروع به تدوین می‌کند و در نهایت در کتاب تفصیل شیوه پرداخت به موضوعات و به بهره‌مندی از تفصیل می‌پردازد. خروجی این دوره، استخراج تهلل یک سوره به عنوان یک منبع علمی دقیق جهت مطالعه مخاطبانی است که می‌تواند از طیف‌های مختلف دانشگاهی، حوزوی، پژوهشگران و متخصصان را شامل شود.

فعالیت‌های در حال انجام

- حلقه تربیت مربیان برای ارائه این کتاب‌ها
- مباحثه هفتگی پیرامون مطالب این کتاب‌ها
- ساخت تولیدات کمک آموزشی مورد استفاده در فضای LMS اعم از تهیه پاورپوینت؛ فایل‌های موضوعی، بسته‌های مکمل آموزشی و....

دوره‌های در حال برگزاری

تمامی این چهار کتاب یک دور توسط استاد اخوت ارائه شده‌اند. مستندات این دوره‌ها در سامانه LMS بارگزاری شده است تا در دسترس سایر قرآن پژوهان نیز قرار بگیرند.

توجه داشته باشیم که بارگزاری فایل‌ها در سامانه آموزش صرفاً به خاطر ذخیره‌سازی محتوا نیست و مدیریت مجموعه‌ای از مولفه‌ها و فرایندهاست که امکان ارزیابی‌ها و نشر مطالب را فراهم می‌سازد.

تابستان امسال هم دوره تدبر ادبی سه برگزار شد که دانش پژوهان آن دوره هم‌اکنون در کلاس برهان مشغول آموزش هستند.

انشاءالله بنا هست دوره تکبیر در ادامه این دوره، در ماه آینده تشکیل شود. شرط ورود به آن دوره، ویرایش تهلل با چهار کتاب تدبر ادبی سه، برهان، علم و تفصیل است.

دوره تکبیر با کتاب عمل شروع می‌شود و خود دارای چهار بخش است که به تفکیک کتاب‌ها پیش می‌رویم. بنا هست این دوره نیز در سامانه LMS بارگزاری شود.

از همکاری بزرگوارانی که در زمینه این کتاب‌ها توانمندی یا علاقه دارند و انگیزه انجام فعالیت در این زمینه را دارند، استقبال می‌کنیم تا بتوانیم با همراهی آنها در ارتقای آموزشی و پژوهشی این کتاب‌ها اثرگذار باشیم. مسیر ارتباطی با مسئول دوره تهلل، از طریق شناسه زیر در پیام‌رسان بلکه ممکن می‌باشد:

@m_khoshakhlagh

دوره تهلل با کار کردن روی یک سوره به صورت تخصصی آغاز می‌شود و هدف از آن دقت در فهمیدن و فهماندن و ارتقای فهم می‌باشد.

به منظور تفصیل حقایق در این دوره، چهار کتاب تدبر ادبی سه، دستیابی به گزاره‌های یقینی (برهان)، شیوه رجوع به کتاب برای دستیابی به علم با تکیه بر مسائل و نیازها (علم) و کتاب تفصیل خوانده می‌شوند.

دوره تهلل با کتاب تدبر ادبی سه، آغاز و با کتاب تفصیل پایان می‌یابد. در پایان هر کتاب درسی، با بررسی تهلل باید یک بار دیگر فرد سوره تهللش را بررسی کند و تغییراتی بر مبنای آموخته‌های کتاب جدید در آن اعمال کند.

آنچه مهم است این است که در پایان هر کتاب با بررسی تهلل، باید یک بار دیگر فرد را به نسبت سوره‌اش و تهللی که نگاشته است، متحول کند و اگر چنین اتفاقی روی نداده باشد، یعنی آن کتاب را نخوانده است.

اگر کسی سوره تهلل را ننوشته باشد، نمی‌تواند ارزیابی درستی از خود در گذراندن این کتب خاص داشته باشد و این مرحله از آموزش به نتیجه و مقصد خود نمی‌رسد.

اگر فرد بعد از کتب تدبر ادبی سه، برهان، علم و تفصیل بخواهد تهلل بنویسد، نمی‌تواند ایرادهای گزاره‌نویسی خود را بفهمد و در صد اصلاح آنها برآید و به این ترتیب ارزیابی درستی از ارتقای فهم خود نخواهد داشت.

محتوای کتب چهارگانه تهلل

۱- کتاب تدبر ادبی سه: محتوای این کتاب ارتقای سطح ادبیات و فهم ادبی سوره تهلل می‌باشد.

۲- کتاب برهان: این کتاب که در واقع منطق قرآنی است، به فرد در گزاره‌نویسی مهارت می‌بخشد. در واقع با این کتاب فرد حدوسط‌های تهلل خود را ارزیابی کرده و با اصلاح و ارتقای آن، تهلل خود را بازنویسی می‌کند.

۳- کتاب علم: محتوای این کتاب به عنوان مبنای پژوهش در قرآن و شکل‌گیری ادبیات پژوهش در قرآن می‌باشد.

۴- کتاب تفصیل: این کتاب شیوه پرداخت به موضوعات و بهره‌مندی از تفصیل می‌باشد.

ارتباط کتب با یکدیگر

بعد از ارتقای سطح ادبیات در کتاب تدبر ادبی سه که در ادامه کتب تدبر ادبی یک و دو است، فرد برای گزاره‌نویسی آماده می‌شود.

این کار در کتاب برهان انجام می‌شود و در نهایت با یافتن حد وسط‌ها در گزاره‌ها آنها را ارتقا می‌بخشد.

